

‘Hoelang kun je volhouden dat dit de allerlaatste klimaatwaarschuwing is?’

Inger Andersen, directeur van het VN-milieuprogramma, roept op tot een enorme vermindering van uitstoot. Beeld AP

In de aanloop naar de klimaattop in Madrid trekken wetenschappers aan de bel. Tijd voor actie. Maar komt de boodschap over?

Joep Engels 28 november 2019, 10:55

De klimaatklok lijkt stilgevallen. Al meer dan een decennium waarschuwen wetenschappers dat het vijf voor twaalf is. Als de wereld nu niet in actie komt, zijn de gevolgen van klimaatverandering desastreus. Maar het is nog niet te laat, klinkt het telkens weer. Deze week kwam het VN-rapport ‘Emissions Gap 2019’ uit: de uitstoot van broeikasgassen moet ieder jaar met 7,6 procent dalen om het doel van het akkoord van Parijs in zicht te houden. Gisteren meldten wetenschappers in het vakblad Nature dat sommige opwarmingsprocessen hun kantelpunt hebben bereikt. Het smelten van de Groenlandse ijskap bijvoorbeeld lijkt onafwendbaar.

Het is logisch dat dergelijke rapporten nu over elkaar heen buitelen. Komende week komt de wereld in Madrid bijeen om de stand van zaken te bespreken en eventueel de voorgenomen maatregelen aan te scherpen. Tot nu toe schieten die tekort. Als ieder land doet wat het heeft beloofd, warmt de aarde minstens drie graden op. Het kan geen kwaad de aanwezigen in Madrid met rapporten en cijfers te wijzen op de consequenties en de urgentie.

Het grote publiek is kort van memorie

Maar komt de boodschap nog wel over? Is iedereen niet afgestompt? Hoelang kun je volhouden dat dit 'de allerlaatste waarschuwing' is? De deelnemers in Madrid zullen de boodschap wel kennen, zegt Leo Meyer, klimaatexpert van het eerste uur, die vele toppen zoals in Madrid meemaakte. "Maar het grote publiek is kort van memorie, dus kan enige herhaling geen kwaad. Het venijnige van het klimaatprobleem is dat het zo sluipend is. We zijn er nog wel een paar eeuwen mee bezig. Je moet je boodschap dus herhalen en hopen dat mensen niet vermoeid raken."

Intussen wordt de afstand tot het doel steeds groter, erkent hij. "Je kunt je afvragen hoe realistisch die 'ruim beneden de twee graden' nog zijn. Maar wat moeten we dan? Na ons de zondvloed? Een opwarming van drie graden is minder erg dan vijf. Zo'n alarmsignaal is ook een bezweringsformule om apathie te voorkomen."

Wat dat betreft zou ook Nederland weleens wakker mogen worden geschud, vindt hij. "We zijn zo naar binnen gekeerd. We kijken nauwelijks over de grenzen heen. We keken ook weg van de gevaren, dachten dat het wel los zou lopen met de zeespiegelstijging. Het ging ooit om decimeters, maar de laatste rapporten rekenen voor de iets verdere toekomst met meters stijging."

Wat doet het buitenland?

Maar in het klimaatakkoord blijft het een binnenlandse kwestie. Windmolens, woningisolatie, elektrische auto's. "Waarom staat er niets in over het buitenland? Waarom werken we niet mee aan een zonnecentrale in de Sahara? Zo kunnen we de doelstellingen makkelijker halen."

Want het kan nog wel, zegt Klaas van Egmond, oud-directeur milieu van het RIVM en emeritus hoogleraar duurzaamheid aan de Universiteit Utrecht. "Als we willen, kan het. Het hele klimaatbeleid past op één A-viertje. Voer een heffing in. Elke molecuul CO₂ heeft hetzelfde opwarmende effect. Laat de gebruiker daarvoor betalen. We willen toch een marktgestuurde economie? Waarom doen we dat met het klimaat dan niet? Waarom komen ze dan ineens aanzetten met lullige maatregelen als je banden oppompen?"

We hebben een andere economie nodig, zegt hij, met minder vraag. De overheid moet het voortouw nemen. "Maar dat durven politici niet, bang als ze zijn hun achterban te verliezen. En zoeken ze het, zoals Rutte, in technologische oplossingen. Alsof je een loodgieter kunt bellen om het klimaatprobleem op te lossen. We hebben de grenzen van de groei bereikt, dat weten we al een halve eeuw."

Reguliere rapporten en alarmerende boodschappen

Vier jaar geleden tekenden de Verenigde Naties het akkoord van Parijs waarin werd afgesproken de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de twee graden. De aarde is sinds de Industriële Revolutie al iets meer dan één graad opgewarmd. Sindsdien heeft het IPCC, het klimaatpanel van de VN, enkele rapporten uitgebracht over wat nodig is om die doelen te halen en wat de gevolgen zijn bij anderhalf, twee of meer graden. Ook andere VN-organisaties rapporteren geregeld over de stand van het klimaat. Zoals het jaarlijkse 'Emission Gap'-rapport waarin staat hoe de jaarlijkse uitstoot van broeikasgassen zich verhoudt tot de klimaatdoelen. Ook zijn er rapporten van het Internationaal Energie Agentschap die melden welke energiebronnen worden gebruikt.

En dan zijn er nog wetenschappers en wetenschappelijke bladen die rond een klimaatop druk op de ketel zetten. Gisteren publiceerde Nature een opiniestuk waarin klimaatwetenschappers betogen dat de opwarming al enkele 'kantelpunten' is gepasseerd. Het zeeijs van de Noordpool lijkt onherroepelijk te verdwijnen, net als de Groenlandse ijskap. Het ijs van Antarctica zit in de gevarenzone, net als de boreale bossen en het regenwoud van de Amazone. De processen zijn hooguit te vertragen, schrijven de wetenschappers. Als de opwarming beperkt blijft tot anderhalve graad, duurt het nog tienduizend jaar eer Groenland ijsvrij is. Bij meer dan twee graden is dat binnen duizend jaar al een feit. Tijd voor actie, schrijven ze.